

BLAŽENI NA OSAM NAČINA

Propovijedi na temu: Osam blaženstava

SIROMASI U DUHU I KRALJEVSTVO

Za siromahe Biblija ima puno naziva: ubogi, potrebni, mršavi, izgladnjeli, poniženi, jadom pogođeni... Inače, siromaštvo za Izraelce nije bilo neki ideal nego je to radije bilo stanje vrijedno prezira. Siromaštvo su često smatrali posljedicom nerada, nemara, lijenosti. Nešto što čovjeka baca u bijedu. Siromaštvo je često bilo i posljedica zločina, otimačine, prijevare ili tlačenja bogatih koji nisu imali srca ni duše prema malome i neznatnome čovjeku. Takve su siromahe proroci redovito branili.

Žalbe ubogih, molitve progonjenih, cviljenje siromašnih ... Jahve uvijek rado sluša. Siromah je Božji prijatelj ako se oslanja na Boga, ako je vjerran ostao i u vrijeme kušnje i nevolje. Zbog svega toga siromasi se u Bibliji često izjednačavaju s poniznima, vjernima, s ljudima punim straha Božjega. To su Jahvini siromasi, prvine skromna i čedna naroda.

U Kristovu Govoru na gori prvi je proglas: "Blago siromasima duhom, njihovo je kraljevstvo nebesko!" Upravo u takvim ljudima Krist prepoznaje povlaštene baštinike Božjega kraljevstva. Siromasi su posebni uzvanici za Božjim stolom, njima je Krist najprije došao donijeti radosnu vijest.

I sâm Isus je bio pravi siromah. Rodio se u štali, živio i ležao na zemlji i u lađi, umro na križu bez ičega, pokopan u tuđi grob. Ali, kod Isusa se ne radi samo o materijalnom siromaštvu nego i o siromaštvu u duhu što uključuje poniznost, blagost, krotkost. To duhovno siromaštvo uključuje način uporabe ovozemaljskih dobara kao nečega što je prolazno kao i obličje ovoga svijeta. To je ponašanje siromaha u potpunoj suprotnosti sa stavom farizeja koji je pun samodostatnosti i uvjerenja u vlastitu pravednost.

Iako Sveto pismo naglašava duhovno siromaštvo, ipak se ne smije zaboraviti religiozna dimenzija stvarnoga materijalnog siromaštva. To stvarno materijalno oskudijevanje omogućuje da se lakše i bolje prihvati Božji dar i da se čovjek potpunije preda službi Božjega kraljevstva. To je svojim primjerom pokazao Krist Gospodin, sv. Pavao i zanosni život prvih kršćana od kojih "nitko nije nazivao svojim ono što mu je pripadalo" (Dj 4, 32).

Crkva je u svojoj povijesti iskusila što znači bogatstvo i siromaštvo u materijalnim dobrima. Imala je prigode osjetiti kako je siromasi duhom oslobođaju, a bogataši zarobljuju. Crkva je redovito trpjela progonstva od moćnih i bogatih, a najsvjetlije stranice je ispisala kao Crkva siromaha i Majka razbaštinjenih.

Siromasi su i danas znak vremena za Crkvu. Ukloniti sablazan velike razlike između bogatih i siromašnih u istoj kršćanskoj zajednici, zadatak je koji bi Crkva morala ispuniti u današnjem svijetu. Ne radi se samo o karitativnom djelovanju ili pružanju preteklih mrvica izgladnjelim Lazarima nego se radi o novom poimanju društvene pravde i pravednije raspodjele dobara. Svaki se kršćanin mora otvarati "ne samo za svoje vlastite, nego i za zajedničke potrebe" (GS 69). Tako se izgrađuju mostovi među ljudima na čvrstim stupovima pravde a to je vraćanje na izvorni duh evanđelja i na pravo vrednovanje gdje prolazna dobra moraju služiti svima a ne privatnom gomilanju zaliha.

Čovjek je stvoren za nebesko bogatstvo a do njega se dolazi bogatstvom duše, a ne bogatstvom tijela i posjedovanja. Ovozemaljska su dobra samo vanjske skele za izgradnju čovjeka, za oblikovanje njegova duha, pomoćno sredstvo za osobnu izgradnju i mogućnost pomaganja drugima. Duhovno i materijalno siromaštvo oslobađa čovjeka od prijanjanja uza zemlju, robovanja mnoštvu suvišnih stvari i nepotrebnih briga a istovremeno srce mu otvara velikoj ljubavi Božjoj i bijedi najpotrebnijih. Pravi siromasi oslobađaju svijet velikog zla pohlepe, Crkvu od posvjetovnjačenja i vezanja uz ovozemaljske vrijednosti.

Pravo siromaštvo ujedinjuje ljude, a svade i mnogi bratoubilački ratovi nastaju redovito zbog preoravanja tuđih međa i džepova, zbog pohlepe za većim posjedovanjem pa i na neopravdan način.

Pravo siromaštvo obogaćuje čovjeka i čini ga mimijim i spokojnijim pomažući mu da može i drugima pomagati. Stara izreka veli da je "siromahu mudrost pala u baštinu". Primjer sv. Franje Asiškoga je rječita potvrda istinitosti te izreke. On je rasprodao sva svoja dobra i podijelio siromasima a svu svoju brigu povjerio Gospodinu. Upravo je zato i odbacio materijalna posjedovanja jer je osjetio da se bogataši pouzdavaju u moć novca i zlata za razliku od siromaha koji svoje oči uzdiže prema nebu. Siromah moli za kruh svagdašnji, a bogataš za kruh sutrašnji, dugogodišnji ... Oni nemaju povjerenja u Boga i Božju providnost nego nadu polažu u svoje blago koje nastoje gomilati pod svaku cijenu. U tom kontekstu shvaćamo i Mardenovu izreku: "*Bogataši su plijesan društva, a budućnost pripada bosim nogama!*"¹⁰ To su pokazale mnoge civilizacije koje su bile jako bogate, ali su izumrle, dok su siromasi prodirali u svijet kao nove i osvježavajuće snage. Bogatstvo ubija duh, a siromaštvo obogaćuje. Bogatstvo ubija i kolijevku, a siromasi napunjavu i nebo i zemlju, jer je njihova zemlja i kraljevstvo nebesko.

Naravno, Krist je protiv bijede i neimaštine, protiv gladi, bolesti i patnje. On liječi bolesne, gladne nahranjuje, bori se protiv diskriminacije i nepravedne eksploatacije. Možda bismo Isusovu misao o blaženstvu siromaha mogli formulirati i ovako:

- Blago vama, siromasi, jer ste zadovoljni s onim što imate, a bogatašima nikada dosta.

- Blago vama, siromasi, jer niste obijesni kao bogataši koji drže više do svoga psa nego do čovjeka u potrebi.

- Blago vama, siromasi, jer vi ne živite u strahu za sutra. Vi nemate što skrivati u banke i džepove nego vam je sve na dlanu.

- Blago vama, siromasi, jer ne trošite ništa uzalud niti se razbacujete, a bogataši imaju i svoje bolnice za živčane pse.

- Blago vama, siromasi, jer ste blagi, ponizni, krotki, maleni, neznatni, a bogataši su opijeni raskošnim gozbama i milijunskim svotama.

TUŽNI ĆE SE UTJEŠITI

Čovjek neprestano živi okružen zajedničkim i pojedinačnim nevoljama i nesrećama bilo da dolaze od rata, glada, potopa, oluje, ognja, bolesti, smrti ... Zbog toga u Jobovoj knjizi čitamo: "Čovjek koga je žena rodila kratka je vijeka i pun je nevolja" (4,1). Kad god, i kud god čovjek krene, nailazi na bol i patnju i ljude ožalošćene. Pokušaj bijega od te krute stvarnosti je uzaludan. Nema djeteta koje plačem ne doziva svoju majku, nema majke koja suzama nije okupala svoje dijete. Svaki dom jeca, svaki prozor prostire svoju crninu i svaka se vrata s uzdahom zatvaraju za onima koji se više ne vraćaju u svoje stanove.

Patnja i bol koje proizvode tugu i jad nemaju samo naličje, nego imaju i drugu stranu medalje. Kod mudraca i proroka ljudska patnja dobiva pročišćavajuću vrijednost. "Ona je slična ognju što rastavlja kovinu od njezine troske" (Jr 9,6). Patnja i nevolja kod njih poprima odgojnu vrijednost sličnu vrijednosti očinskih opomena.

Sâm Krist Gospodin je postao utjelovljeni Sluga-patnik koji je iskusio svaku ljudsku bol i patnju, postao je "vičan patnjama". Trpio je i zbog nevjernoga i pokvarenoga naraštaja, trpio je jer ga njegovi nisu primili, jer je predosjećao da će njegov dolazak među ljude i cjelokupna muka za mnoge biti uzaludna. Zbog toga je njegova patnja bila "agonija", borba puna tjeskobe i zebnje. Tim istim putem su prošli njegovi apostoli i njegova majka. I ne samo oni. "Nije učenik nad učiteljem ... Ako su mene progonili, i vas će progoniti!" Mesijansko doba uključuje vrijeme nevolja.

No, Bog čuje i razumije plač svoga naroda i onih koji k njemu vapiju. Bog zna žalost i tugu već ovdje na zemlji okrenuti u radost, izbaviti pravdnika iz tjeskobe, jer on je "tvrđava spasa u dane tjeskobe" (Ps 4,2).

U svojoj božanskoj pedagogiji, Bog zna katkad iskušavati svoje odabrane kojima se čini kao da ih je Bog zapustio. Tako se često osjećao i Izabranici izraelski narod. No, to je uvijek bilo samo na trenutak. Bog je ponovno nastupao kao tješitelj dobrotom pastira, privrženošću oca, žarom vjernog zaručnika, nježnošću majke.

U Novom zavjetu Krist se izričito predstavlja kao tješitelj, zagovornik i pomoćnik u nevoljama. On nije došao dokinuti patnju i tugu, ali je tješio i pomagao u svim tjeskobnim mukama dajući "počinak onima koji se savijaju pod teretom" (Mt 11,28).

Sv. Pavao je postavio čvrste temelje teologije utjehe. Najprije, on je sam osjetio muku i patnju u životu, ali i utjehu i sreću što je u Kristu povjеровao. Njegove patnje, patnje prvih kršćana, kao i svih ljudi do konca svijeta, obavijene su utjehom zbog uskrslog Krista, "jer je Uskrsli izvor svake utjehe" (Fil 2,1).

Zbog svega toga, čovjek ne bi smio razasipati svoje suze. Ako ih roni prema zemlji, one postaju blato, ali ako ih podigne prema nebu, blistaju kao biseri na suncu. Ljudi ne skupljaju suze jer ne poznaju njihovu vrijednost. Netko ima tko ih zbilja pozna. Krist ih skuplja samo ako mu ih čovjek ponudi. On skuplja jednu po jednu kod svakoga čovjeka da bi i ovdje, a pogotovu gore, urodile vječnim dobrom. Prema tome, čovjek ne bi smio previše kukati, očajavati, razasipati svoje suze, jer su one sjeme ovdje posijano koje će se rascvjetati u Božjem cvjetnjaku na nebu.

Kristovo proglašavanje blaženima onih koji tuguju ne znači da Krist odobrava žalost i patnju ovdje na zemlji i da se on s njome stoički pomiruje. To samo znači da Krist osmišljava žalost i patnju ovdje na zemlji. Pridruženi njegovim patnjama, i kršćani mogu biti sretni i blaženi. Tu ni u kakvom slučaju nije riječ o onima koji viču, galame, psuju i proklinju Boga i ljude zbog križa što im je stavljen na leđa, jer oni ne shvaćaju evanđeosku dimenziju križa i trpljenja, poslije koga dolazi mir i utjeha.

Bol i patnja nisu samo vezani za materijalnost. Netko može tugovati, možda i još više, zbog nekih drugih stvari: nepravde, nepoštivanja Boga i njegovih zapovijedi, teških uvreda, velikih grijeha ... To tugovanje već je po sebi pozitivni znak da smo na pravome putu.

Jednom neki otac reče sinu pri polasku u veliki grad radi školovanja: "Sinko, bit će mi teško ako čujem da slabo učiš. Neće mi biti drago ako ne budeš na sebe pazio. Bolit će me ako oboliš i završiš u bolnici. Ali, sinko, najteže će mi biti ako ne budeš išao u crkvu, ako Bogu okreneš leđa."

To su roditeljske patnje često puta teže od fizičkih boli i neimaštine. Ali, utjeha je da će Bog i to nagraditi. Kad Krist kaže da su blaženi oni koji tuguju, to znači da se bol može pretvoriti u utjehu. /alost i bol nitko ne voli, ali je kršćanstvo može preobraziti u radost.

U svojoj knjizi "Stazama života", Žarko Brzić opisuje susret s bolesnicom Mandom Korljan iz Graca na moru koja je preko 60 godina ležala prikovana uz krevet. "Putem sam mislio što ću joj reći. Možda je patnica zatvorila uši svoje duše? Mislio sam kako će mi pričati o svojim patnjama i prebacivati zašto je Bog baš nju tako kaznio? Tako razmišljajući, ušao sam u sobu. Pod bijelim pokrivačem razabiralo se ukočeno tijelo. Na jastuku je počivalo bijelo i upalo lice. Dva oka, kao da su iz drugog svijeta, gledala su u mene.

Nakon uobičajenoga pozdrava počela je tiho govoriti kao da će umrijeti: 'Hvala Bogu, teško je, ali mi Bog daje snagu da sve to podnesem. Svoje patnje namjenjujem za obraćenje grešnika i za svećenike. Treba nam puno dobrih svećenika'.

Nisam je htio puno zamarati, jer sam vidio da se jako muči. Iznenađen herojskom veličinom te patnice, rekao sam svome pratiocu na izlazu: –To je prava svetica!"

Krivo je misliti da je Isusovim odlaskom Ocu prestala njegova briga za ljude posebno koji su u tuzi i nevolji. Duh koji je sišao na Duhove nad apostole i prve kršćane ispunja i danas kršćansku zajednicu i svakoga pojedinca da može podnositi svoje boli. I Crkva to treba raditi preko svojih pastira kao što je i Krist radio: tješiti, hrabriti, sokoliti ...

Aj što sve čeka na drugome svijetu žalosne i opterećene? U Otkrivenju se govori o takvima koji su obijelili svoje haljine u krvi Janjetovoj i imaju palme u svojim rukama. "To su oni koji su došli iz velike nevolje. Oni su oprali svoje haljine i obijelili ih u krvi Janjetovoj. Zato stoje pred prijestoljem Božjim i služe mu dan i noć u njegovu hramu. A onaj koji boravi na prijestolju, spustit će se da boravi s njima. I više nikada neće ogladnjati niti ožednjati. Više ih nikad neće moriti ni sunce ni ikakva žega, jer će ih Janje koje stoji nasred prijestolja pasti i voditi na izvore žive vode. I Bog će otrti svaku suzu s njihovih očiju" (Otk 7,14-18).

KROTKI ĆE BAŠTINITI ZEMLJU

Nasilje, kao suprotnost krotkosti, uvijek uključuje surovo razaranje, silovanje, prestupanje Božjega zakona, nepravdu, prijevaru ... Uz nasilje se često povezuje tlačenje, pustošenje, uništenje ... Proroci se često tuže na razne vrste nasilja i zovu Boga u pomoć jer jedino on može doskočiti zlu. Kod proroka Ilije, Bog više ne nastupa u vihoru, oluji ili potresu, nego u

šapatu lahora. Bog stupa u obranu žrtava ljudske nepravde, posebno siročadi, udovica i pridošlica. "Ne ugnjetavaj pridošlicu! Tá znate kako je pridošlici, jer i sami ste bili pridošlice u zemlji egipatskoj" (Iz 23,9).

Isus se borio protiv svakoga nasilja, iako je sâm bio žrtva nepravednog nasilja. On nije želio uspostaviti kraljevstvo nebesko nasilnim sredstvima niti je pristao da bude revolucionar koji će nasilno zavladatai svijetom. On želi svoje kraljevstvo uspostaviti znojem i križem. U Maslinskom vrtu odlučno otklanja borbu koju mu nameću njegovi apostoli: "Pustite! Dosta!" (Lk 22,49). On tu ide i dalje i iscjeljuje svoga protivnika.

Politika nasilja ne može ući u Isusov vidokrug. Tu se nalazi samo ljubav koja mora voditi svakoga Isusova sljedbenika. Ljubav je najbolje sredstvo da se pomiri nasilnik i njegova žrtva. Kraljevstvo se Božje ne uspostavlja grubom silom, nego božanskom snagom. Stoga "svi koji se mača hvataju od mača i ginu" (Mt 26,52). Krist neće da oganj padne s neba i da uništi zemlju, jer nju trebaju baštiniti krotki. Za razliku od vladara i silnika koji okrutno postupaju s ljudima i uništavaju zemlju, Kristov učenik mora biti sluga drugima (Mt 20,53). Čak i više: mora ljubiti i nasilnika jer ga jedino s ljubavlju može najbolje razoružati.

Krotki ljudi nikoga ne tlače, ne iskorištavaju, niti teže za nasilnim provođenjem svojih ciljeva. Oni znaju da Bog ne voli nasilnike i tlačitelje jer oni "prodaju pravednika za srebro i nevoljnika za sandale. Oni gaze po glavi siromaha i sirotinju na zlo vode" (Am 2,6).

Krotki su ljudi jako hvaljeni u grčkom svijetu. To je krepost svakoga čovjeka pa i mudraca. Po Platonu, ta krepost je srodna božanskom biću. Pojam velikoga učitelja je pojam otvorene dobrote i krotkosti koji se podigao po njemu iznad prosječnosti i pošao u više sfere.

I u današnjem kršćanskom mentalitetu krotki ljudi su na visokoj cijeni. To su ljudi opuštene dobrote i predanja u volju Božju. Oni ne proguravaju silom svoje planove i postavljene ciljeve nego u miru i spokoju rade svoj posao.

Ovo treće Kristovo blaženstvo je za ljude ondašnjega vremena i mentaliteta imalo i svoje konkretno značenje. Tako blaženi ljudi će baštiniti Kanaan, svetu zemlju, koju su Izraelci puni čeznuća imali pred očima hodeći kroz pustinju. Svakome čovjeku i narodu treba prostor za život i rad. Talmud će reći: "Tko ne može nazvati vlastitom ni jednu zemlju, taj nije ni čovjek!"

Nasilnici i moćnici zaista ne mogu baštiniti zemlju. Ludo je govoriti da jakima pripada zemlja, a krotkima nebo. Istina je, naprotiv, da nasilnici neće baštiniti ni zemaljsko ni nebesko kraljevstvo, a krotki to hoće i trebaju.

Nasilnici sebe nazivaju gospodarima ali su jadnici. Oni nemaju vremena da otpočinu. Vlast i imetak čini ih da su vječito zaokupljeni i zarobljeni,

pa žive u strahu. Tko želi uživati, mora biti spokojan. Nasilnici nisu ni siti ni zadovoljni jer ih gordost i slavohleplje ne može nikada zadovoljiti. Takmaca je mnogo pa su napetost i bitka uvijek prisutne.

Nasilnici ne mogu biti ni gospodari naroda. Čovjekom se gospodari ako se ovlada njegovim srcem. A silnika se čovjek može bojati, pa i slušati, ali ne i ljubiti. Dobrota rađa ljubav, a ne sila. Oni nemaju ništa s ljudima jer ne rješavaju njihove probleme, nisu zauzeti njihovim brigama i jadima. S kime onda oni gospodare?

Nasilnici ne mogu posjedovati zemlju nego možda njezine komadiće, poneki stan ili vikendicu. Zbog sigurnosti svoga života oni moraju imati pratnju. Oni su robovi. Izgubili su slobodu, ugled, vlast, ponašanje, nastup, ime, položaj, izgled, uspjeh ... to su lanci koji ih sputavaju.

Samo jedan neuspjeh može ih baciti u skrajnu bijedu i surovo otkriti ispraznost njihova sna o moći. Oni žive u pustinji okruženi svojom klikom koja im laska, povlađuje, odobrava, laže ...

O tome kako su živjeli neki "velikani", objavljen je zanimljiv članak u sarajevskom "Svijetu" 15. lipnja 1981. godine. Donosimo neke izvratke iz toga članka. Austrijskog cara Franju Josipa uvijek su čuvala četiri tjelohranitelja. Marija Terezija se nije mogla nigdje maknuti bez svojih mađarskih "husara". Uz Aleksandra Karađorđevića bili su francuski tjelohranitelji na konjima u trenutku kad je ubijen u Marseilleu. Staljin je vječito bio u kremljanskoj tvrđavi, a poslije jedne godine života na vlasti nije se kretao ni unutar Kremolja.

Malo slobodniji su bili Naser, Hruščov, J. Kadar, Gandhi, De Gaulle. No, i oni su imali svoju stražu i gorile oko sebe, a naoružani su vojnici bili ispred zgrada u kojima su stanovali. Walter Ulbricht je imao na raspolaganju čitavu pukovnicu istočnonjemačke vojske koja mu je osiguravala stan gdje je živio. Henry Kissinger je isključivo sâm birao svoje čuvare na diplomatskim putovanjima. Japanskog premijera redovito prate trojica do petorice tjelohranitelja. Privatnu mu rezidenciju čuvaju dvanaestorica, a službenu pedesetorica policajaca.

Reza Pahlavi je svoju vilu na morskoj obali u Meksiku okružio šest metara širokim zidom s kopna, a zbog straha od napada Homeinijevih podmornica s mora, izgradio je i šest metara široki zid ispod površine mora.

A što reći o osiguranjima ostalih "velikana"? Teško je izdvojiti čovjeka na visokoj vladalačkoj funkciji da nije bio zarobljenik svoje službe. Posebno ako je bio nasilnik i diktator. Tko onda stvarno gospodari narodima i mirno baštini zemlju?

MILOSRDNI POSTIŽU MILOSRĐE

Svetopisamski rječnik milosrđu posvećuje mnogo prostora. Često ga poistovjećuje s riječju sućut, sažaljenje, ali i s ljubav, nježnost, smilovanje, blagost ...

Čovjek mora biti svjestan svoje bijede i grešnosti da bi se moglo na njemu pokazati Božje milosrđe. Vapaji da se Bog smiluje i naglašavanje njegova velikoga milosrđa prema sinovima Adamovim, znak su na jednoj strani svijesti o čovjekovoj slaboći, a na drugoj strani svijesti o ljubavi Svevišnjega prema grešnom čovjeku. Božje je milosrđe uvijek jače i veće nego čovjekovi grijesi.

Mojsije je osjetio dubinu Božjega bića na Sinaju. Izrael je otpao, a Bog obznanjuje kako njegovva nježnost može pobijediti čovjekov grijeh. Jahve pokazuje kako je milosrdan, milostiv, spor na srdžbu i bogat ljubavlju. Iskazuje ljubav tisućama, podnosi opačinu, grijeh i prijestup. On nikada ne kažnjava krivca nego opačinu, grijeh i bezakonje.

Izrael je bio svjestan toga Božjega milosrđa. Bog se neće gnjeviti do vijeka, želi da grešnik spozna svoju zloću i ostavi svoj grešni put, pa se obrati Gospodinu jer je on velik u praštanju. Miheja piše: "Tko je Bog kao ti koji prašta krivnju, koji grijeh oprašta i prelazi preko prekršaja ostatka baštine svoje, koji ne ustraje do vijeka u svome gnjevu, nego uživa u pomilovanju? Još jednom imaj milost za nas! Satri naše opačine, baci na dno mora sve naše grijeh" (7,18).

No, Bog nije milosrdan samo prema Izabranom narodu nego prema svim ljudima. "Sućut je čovjekova za bližnjega njegova, a sućut je Gospodnja za sve živo" (Sir 18,13).

Isus je bio milosrdan i pun ljubavi. Njegovi su posebni miljenici siromasi, a grešnici su u njemu nalazili pravoga prijatelja. Savršenstvo koje je Isus tražio od svojih učenika sastojalo se u tome da budu milosrdni kao što je to Otac nebeski. To je postavljeno kao putokaz i uvjet ulaska u kraljevstvo nebesko.

Krist je uzor učenicima u svemu a pogotovo u milosrđu. Milosrdni Samaritanac ostaje trajni ideal prema kome treba težiti. Zbog toga s pravom tvrdi sv. Ivan da "ljubav Božja ostaje samo u onima koji iskazuju milosrđe" (Iv 3,17).

Francuski car Napoleon, da bi izravno upoznao život i ćud svojih podložnika, prošeta okolicom Pariza u pratnji svoga ađutanta u običnom građanskom odijelu. U nekoj neuglednoj gostionici popiju kavu, ali nisu imali ni jednog novčića u džepu. Počeli su se izvinjavati, ali gazdarica nije htjela ni čuti nego je zaprijetila da će pozvati policiju ako odmah ne plate.

Tada se javi konobar i podmiri račun umjesto njih. Napoleon se nakloni konobaru i reče: "Nećete se pokajati zbog ovoga, mladi gospodine!"

Nije prošlo ni pola sata od te zgrade a u gostionici se ponovno pojavi Napoleonov ađutant s 14 franaka u ruci i ponudom gazdarici: "Koliko zapada ova gostionica?" "Sigurno puno više od 14 franaka", podrugljivo će gazdarica. "Ozbiljno vas pitam, koliko tražite?" "Sve skupa 30.000 franaka", glasio je odgovor. Gazdarica je mislila da se nepoznati gost ruga i nije računala da je stvar ozbiljna. Tada ađutant izvadi ugovor na koji je trebalo još upisati jedino cijenu i potpis. Gazdarica još nije mogla vjerovati, ali kad je ađutant izvadio veliki snop novčanica i počeo brojiti, uvidjela je da je stvar ozbiljna. Kad je ađutant izbrojao novce, okrene se konobaru i izjavi: "U ime moga gospodara, njegova veličanstva francuskog cara Napoleona, predajem vam ovu gostionicu u trajno vlasništvo!"

Svaki će čovjek biti konačno suđen prema iskazanom milosrđu. Sv. Klement Aleksandrijski je kategoričan: "Ako si vidio svoga brata, Boga si vidio!" Evandjelje je još jasnije: "Što ste učinili jednome od moje najmanje braće, meni ste učinili." Kad to usporedimo s nekim starozavjetnim izrekama i izrekama mudraca onoga vremena, evanđeoski nauk nam izgleda neobično revolucionaran. Plaut je na jednom mjestu napisao: "Daješ li nešto siromahu, ti produžavaš njegovu bijedu a sebi praviš nepotrebne izdatke."

Kristovim dolaskom i njegovim poslanjem, mijenja se mentalitet ondašnjega svijeta. One koji su potrebni milorda, Krist izjednačava sa samim sobom. Prema tome određuje i konačnu nagradu ili kaznu: da li je netko dao gladnome jesti, žednome piti, golome pribavio odjeću, bolesnike pohodio, putnike primio u svoju kuću.

Crkva je u svojoj povijesti na to ljubomorno pazila. Papa Pavao VI. ističe: "Ljubav prema bližnjemu, povećana briga za siromahe, vršenje djela milosrđa ... izraz je punine proživljavanja kršćanskoga života. Djela ljubavi su najbolji dokazi punine milosti u kršćanskoj duši."

Biti milosrdan ne znači samo to da je čovjek dobar prema ljudima koji su potrebni materijalne pomoći. Biti milosrdan u razumijevanju, suosjećanju, praštanju ... čuvati se prijetnja i osuđivanja, to je često puta veće milosrđe od pružanja materijalne pomoći.

Kako smo mi ponekad daleko od toga ideala koji nam je Krist postavio! Koliko puta slušamo ove ili slične izjave: "Da mi je biti na Božjem mjestu samo pet minuta, sve bih ja to začas sredio!" "Daj, Bože, sve ih potamini!"

U takvim je dušama osveta a ne milosrđe. A Isus nije rekao: "Blago strogima, osvetnicima, tlačiteljima!" Takvima nije obećao postići milosrđe.

Jednoga mališana majka malo istukla zbog nestašluka, a on bijesan otišao nad jednu provaliju i viknuo iz svega glasa: "Mama, ja te mrzim!"

Jeka iz provalije gromoglasno je ponovila tu izjavu. Kad je to mališan čuo, prestrašio se i otrčao mami i kazao što je čuo iz provalije. A mama mu savjetuje da ode opet nad provaliju i zaviče: "Mama, ja te volim!" Kad mališan učini tako, jeka mu odvrati gromoglasno: "Mama, ja te volim!"

Pouka je jasna: kako se čovjek zauzme, tako će mu se i vratiti. "*Mjerom kojom mjerimo, i nama će se mjeriti!*" (Mk 4,24). Budemo li milosrdni, i sami ćemo postići milosrđe.

BLAGO ČISTIMA SRCEM

Čistoću srca poznaju i zahtjevaju sve religije svijeta. To je stanje koje se zahtjeva kao uvjet pristupanja svetim stvarima. U Starom zavjetu to je bila, uglavnom, kulturna čistoća. Radilo se prvenstveno o tjelesnoj čistoći i uklanjanju onoga što je nečisto, bolesno, pokvareno. Tko god je želio doći u doticaj sa svetim, trebao je biti očišćen. To se - uglavnom - sastojalo u pranju tijela i odijela, o blagdanu čišćenja, odvođenje u pustinju jarca na koga se simbolički stavljala sva nečistoća i grijesi svega naroda.

U početku se prenaplaćavala tjelesna i izvanjska čistoća, ali je polako dolazilo poimanje čistoće čovjekove nutrine. Posebno je to postalo jasno nastupanjem proroka. Oni neprekidno govore da žrtve Bogu nemaju vrijednosti ako ih ne prati nutarnje očišćenje. Prava nečistoća što kalja čovjeka sastoji se u grijehu, a utvrđeno i propisano čišćenje je samo slika nutarnjega, pravoga očišćenja.

Psalmi ističu čudorednu, a ne tjelesnu čistoću. Tu se Božja ljubav okreće prema čistima srcem, prema nedužnim rukama, rukama koje čine pravednost. Jedino Bog može darovati tu čistoću. Zbog toga psalmist vapi: "Operi me od moje krivice ... Poškropi me izopom da se očistim i bit ću bjelji od snijega" (Ps 51,4). Starozavjetna molitva izražena poklikom: "Čisto srce stvori mi, Bože!" kao da je nastala u Novom zavjetu.

Isus kritizira stare običaje o kulturnoj čistoći, osuđuje pretjeranosti i obznanjuje da je jedina i prava čistoća nutarnja čistoća srca i duha. Isus izričito govori da čovjeka ne onečišćuje ono što u njega ulazi nego ono što izlazi iz njegova srca i iz njegove nutrine. Da bi ljudi mogli gledati Boga, ali ne više u Jeruzalemskom hramu nego u nebeskom kraljevstvu, trebaju biti čista srca.

Apostoli su nadovezali svoje naučavanje na Kristovo učenje. Prema apostolu Petru, nema više nečiste hrane, a neobrezani nisu okaljani samo zato jer nisu obrezani. To će isto izraziti i Pavao kad govori da kod kršćana "ništa nije nečisto po sebi" (Rim 14,14). Budući da je vladavina Staroga zavjeta prošlost, obredi čistoće postaju "nemoćne prirodne sile" od kojih nas je Krist oslobodio (Gal 4,3-9; Kol 2,16-23). Pavao zahvaljuje Bogu što je

čiste savjesti i traži od svojih učenika čisto srce iz kojega izlaze pravednost, vjera, ljubav i mir (2 Tim 2,22; usp. 1 Tim 3,9).

Biti čista srca, znači biti čiste savjesti, a to konkretno znači, ne činiti zla i imati ispravan stav o grijehu. Ivan Pavao II. veli: "Rak-rana današnjega čovjeka jest to što je izgubio smisao za grijeh."

Jedna stara istočnjačka priča govori o nekom čarobnjaku koji je svome prijatelju poklonio neobični prsten. Bilo je na njemu puno dragoga kamenja, ali je imao svoju posebnost koja ga je izdvajala od svih drugih prstenova: Netom bi nosilac prstena počeo smišljati neko zlo, prsten bi se počeo stezati i strašno žuljati. Kad bi vlasnik odbacio grešne misli i planove, prsten bi se raširio i ne bi više žuljao svoga vlasnika.

Mirna savjest je poput toga prstena. Srce čisto čini da savjest ne žulja. Čovjeku koji misli i radi ono što je lijepo i dobro, srce je nebeski mirno i Bog prebiva u njemu. Na prijestolje srca nije došla mržnja ni zloća nego ljubav i dobrota. Ali, ako u srce uđe zlo i mržnja, ono se steže poput onoga prstena. Netko tko nije dostojan, zasjeo je na prijestolje srca: idol, neuredna strast, vino, častohleplje ... To su bogići koji ne odmaraju srce, nego umaraju, ne posvećuju nego blate, ne smiruju nego muče. Zbog toga –boga– ne vidi se pravi Bog. Treba istjerati toga zavodnika, urediti stan svoga srca, razbistriti svoje nebo od oblaka nečistoće.

- Blago čistima srcem ... znači da čovjek koji je okovan grijesima ne može vidjeti pravo Boga.

- Blago čistima srcem ... znači da oholice, proždrljivci, lakomci, bludnici, lijenčine ... ne mogu vidjeti Boga jer oni gledaju sebe, novac, blago, dobar tanjur, seks ...

- Blago čistima srcem ... znači da otimači, kradljivci, ubojice ... ne mogu gledati Boga jer je njima u srcu otimačina, tučnjava, oružje ...

- Blago čistima srcem ... znači da mrzitelji, siledžije, nepravednici, uzurpatori ... ne mogu vidjeti Boga jer oni vide samo sebe i nikoga drugoga.

Često se u prošlosti tumačilo da ovo blaženstvo ima u vidu jedino grijeh bludnosti i borbu protiv toga zla. Kao da jedino bludnici imaju nečisto srce. Isus nabroja mnoge pogreške koje kaljaju ljudsko srce: "opake namisli, ubojstva, preljubi, bludništva, krađe, lažna svjedočanstva, psovke ... To onečišćuje čovjeka, a jesti neopranih ruku ne onečišćuje čovjeka" (Mt 15,19). Ti grijesi kao neki namaz dođu u čovjekovo srce i onda se ne vidi ništa dobro, sveto i čisto. Ta naslaga grize, unosi nemir, stvara koroziju srca koje postaje nesposobno za ono za što je stvarno stvoreno: za Boga, za ljubav, za dobrotu i ljepotu. Jedna engleska poslovice veli: "Dobra savjest je trajni Božić!"

U Origenovim spisima čitamo i ovu crticu. *Šetao Isus sa svojim apostolima po predvorju Hrama. Približi im se neki farizej imenom Levi i - budući da je bio svećenik - reče mu:*

- Tko ti je dopustio šetati po ovome svetom mestu prije nego si obavio obred očišćenja a tvoji učenici oprali noge? Isus odgovori protupitanjem: - A ti koji stojiš čitav dan u Hramu, jesi li ti čist?

- Da, oprao sam se u Davidovu zdencu i odjenut sam svetom odjećom.

- Ti si se izvana oprao vodom, možda punom zaraznih klica. Ono što je važnije od toga pranja jest čistoća srca. Ja se neprestano umivam u vodi Božje ljubavi zajedno sa svojim učenicima.

Samo oni koji su čista srca, mogu Boga gledati. Oni su poput anđela koji uvijek gledaju Božje lice. Njima je srce uvijek u nebu a nebo uvijek u srcu.

MIROTVORCI POSTAJU SINOVI BOŽJI

Svaki čovjek čezne za mirom iz dubine svoga bića. No, mnogi ne znaju pravu narav toga mira, a putovi kojima želi doći do njega nisu uvijek putovi Božji, nego samo ljudski putovi. Sveta povijest je prava učiteljica traženja istinskog mira a Isusova osoba puno objavljivanje i očitovanje toga mira.

Hebrejska riječ ŠALOM znači netaknutost, potpunost, cjelovitost ... Biblijski mir nije –ugovor o nenapadanju– koji omogućuje miran život niti je to samo vrijeme mira u opreci s vremenom rata. Biblijski je izraz puno bogatiji i označava blagostanje u svakodnevnom životu, skladnost s prirodom, sa samim sobom i s Bogom. To je blagoslov, počinak, slava, bogatstvo, spas, život ...

Mir uključuje i sreću. Kad za nekoga pitamo kako je, možemo slobodno zapitati i da li je u pravome miru. Mir u širem smislu uključuje životnu sigurnost, uvjerenje da se neće dogoditi ništa zlo. Mir je i uzajamno povjerenje iz kojega dolazi sreća i sloga bratskoga življenja.

Stari zavjet često ističe da "mirotvorac ima potomstvo" (Ps 37,37) što je poseban znak Božjega blagoslova. Taj Božji blagoslov uključuje i plodnu zemlju, i hrane do sitosti, sigurnost stanovanja, san bez strahovanja, pobjedu nad neprijateljima ... (Lev 26,12). Mir, dakle, nije zatišje između dva rata. Mir je pozitivna vrednota i označava puninu ljudske sreće.

Isus je najavljen kao –Knez mira– i kao –Mir naš–. Proroci su najavljivali da će u mesijanskim vremenima mir vladati po svoj zemlji a znakove toga mira vidjet ćemo kad bude prebivao "vuk s janjetom, ris ležao s kozlićem. Tele i lavić zajedno će pâsti, a mladunčad njihova zajedno će ležati.

Lav će jesti slamu kao govedo. Nad rupom gujinom igrat će se dojenče, si- sanče će zavlačiti ruku u leglo smijino. Zlo se više neće činiti, neće se pus- tošiti na svoj svetoj gori mojoj” (Iz 11,6-10).

Bog je poslao svoga jedinorođenoga Sina da izmiri svijet, da mir us- postavi krvlju svoga križa. Mir je mnogo širi pojam nego što ljudi često misle. Ne bi Krist tako olako rekao da su mirotvorci sinovi Božji. U su- protnom, to znači da su zinovi Zloga oni koji nisu mirotvorci. A to je strašna izjava.

Kad je Krist proglašavao blaženim mirotvorce, sigurno je mislio na puni i pravi mir i ljude koji se zauzimaju i bore upravo za takav mir. U taj mir je uključeno i ono što mi podrazumijevamo pod riječju –mir– u svakod- nevnoj uporabi. Jer, nema nikakva mira dok se čuje zveckanje oružja i dok se krv proljeva. Tu nema spokojnog življenja niti pravog uživanja svoga posjeda i svoje kuće. Također, nema mira tamo gdje ljudi umiru od gladi, gdje se vode osvajački i nepravedni ratovi, gdje je pobačaj legaliziran u državnim zakonima i u glavama ljudi, nema mira gdje jedni obiluju a drugi istovremeno oskudijevaju i u najpotrebnijem.

Drugi vatikanski sabor preporučuje sredstva koja treba upotrijebiti da bi se uspostavio pravi i potpuni mir. U prvom redu treba najprije iskorijeniti uzroke mržnje, prezira, nepovjerenja ... Treba se boriti protiv bijede i nepis- menosti a poštivati ljudsko dostojanstvo i propagirati iskrenost, poštenje i karakternost.

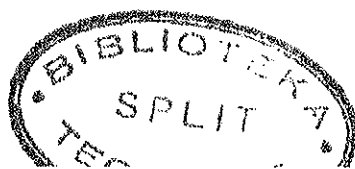
Kardinal Kuharić veli: *”Zaludu je govoriti o miru ako se ne promijene ljudska srca i ne očiste od mržnje, osvete, nepravde, laži ... Zlo u dušama rađa nemire među ljudima. Govor o miru je licemjerje ako se u životu podržavaju stare mržnje i rađaju nove, ako se lažima i krivim optužbama druge proglašava krivim a sebe pravednim. Nema mira bez pomirenja.”*

Mirotvorci u pravom smislu su oni koji:

- pomiruju neprijatelje u svojoj sredini;
- sastavljaju polomljene i razorene obitelji;
- liječe rane duhovnim i tjelesnim bolesnicima;
- otuđene i ogorčene ponovno privode k Bogu;
- bore se protiv nasilja, droge, alkohola, oružja;
- brane dostojanstvo svake osobe pa i uz opasnost da sami zbog toga trpe.

Prema nekim proračunima, Drugi svjetski rat je procijenjen na 375 milijardi zlatnih dolara izdataka. Tim novcem se moglo učiniti slijedeće:

- svaka obitelj u Europi (uključujući i Rusiju), mogla je dobiti na pok- lon kuću u vrijednosti od 20 milijarda novih dinara;

- svaki europski grad ispod 200.000 stanovnika mogao je dobiti 500 milijardi za podizanje škola i bolnica.

Umjesto toga, Drugi svjetski rat je iza sebe ostavio: 32 milijuna ubijenih vojnika na bojnopolju, 20 tisuća ubijenih staraca, žena i djece samo u napadima iz zraka, 23 milijuna umorenih u koncentracijskim logorima, 30 milijuna osakaćenih, 45 milijuna raseljenih, milijun djece bez roditelja ...

Zbog toga u Povelji ujedinjenih naroda čitamo: "Mi narodi Ujedinjenih naroda riješili smo da spasimo buduća pokoljenja od užasa rata koji je dva puta čovječanstvu donio neopisive patnje."

Ipak, treba dobro zapamtiti da se mir ne postiže suhim i mlakim stiskanjem ruku, službenim protokolima, namještenim zdravicama na službenim večerama. Treba poći od svakoga pojedinoga srca. Tu se rađaju i ratovi i pomirenja. Pitanje je samo što će prevagnuti.

Sâm Krist je počeo od sebe. Prakticirao je humanizam i altruizam kao nužne preduvjete za svaki pravi mir. Učitelj to traži i od svih svojih učenika. Treba najprije uništiti rat u vlastitome srce, u obitelji u susjedstvu. Tu se treba izboriti za zdrave ljudske i kršćanske principe. To su pravi mirotvorci koji donose mir drugima a sebi ulazak u kraljevstvo nebesko.

BLAGO PROGONJENIMA ZBOG PRAVEDNOSTI

Progonstva su veliki misteriji. Bilo ih je u svim civilizacijama. Od toga nisu bili pošteđeni ni sinovi Izabranoga, Izraelskog naroda, ni Isus Krist, ni Kristovi sljedbenici. Otajstvo progonstva usko se veže uz otajstvo patnje iako nisu istovjetni. Patnja stvara poteškoće svim ljudima i pravednima i nepravednima, a progonstvo zahvaća pravedne zato što su pravedni. Pomoću patnje Bog često pročišćava i kuša pravednike. Bog se ponekad posluži i progonstvima kao svakom drugom patnjom.

U Starom zavjetu Izrael je trpio progonstva počevši od boravka u Egiptu pa sve do rimskog gospodstva. Veliki likovi i vođe u svetoj povijesti često su progonjeni zbog vjernosti Bogu i njegovoj riječi. Pravednici Staroga zavjeta su imali jedinstveni stav prema progonstvu: strpljivost i hrabra vjernost u nadi. Jeremija je uzor progongenika koji ostaje vjeran i koji se moli jer zna da će ga Bog štititi i spasiti. U psalmima se uvijek proteže krik: "O, Bože, Bože moj, tebi se utječem, od svih progonitelja spasi me i oslobodi" (Ps 7,2).

Krist je progongen upravo od onih kojima je prvenstveno poslan. Osudivši ga, izraelske vođe prevršiše mjeru zločina svojih otaca i posvjedočiše da su zaista sinovi onih koji su ubijali proroke.

Nije učenik nad učiteljem. "Židovi koji su ubili Gospodina Isusa i nas su žestoko progonili" (1 Sol 2,15). Slično je postupao i poganski svijet pa je s pravom Pavao pisao Timoteju: "Svi koji hoće pobožno živjeti u Kristu Isusu, bit će progonjeni" (2 Tim 3,12).

Apostoli i prvi učenici pokazuju pouzdanje, sigurnost i strpljivost u progonstvu i mole poput svoga Učitelja da se krvnicima oprost. Tako su radili prvi kršćani i svi pravi Kristovi sljedbenici kroz svu povijest. Ivan Pavao II. izjavljuje poslije ranjavanja na Trgu sv. Petra: "Mome bratu koji je pucao na mene opraštam i molim se za njega!"

Plod je takvih progonstava radost nade. Isus je blagoslovio sve progonjene zbog Boga i njegova kraljevstva: "Blago vama kad vas budu progonili i grdili zbog mene ... Radujte se i kličite od veselja, jer je velika vaša plaća na nebesima" (Mt5,11). To se Isusovo obećanje ostvaruje u kršćaninu koji je svjestan da nevolja "rađa strpljivost, strpljivost prokušanost, a prokušanost nadu, a nada nikada ne razočarava" (Rim 5,3; Jak 1,2).

Knjiga Otkrivenja, napisana u vrijeme strahovite kušnje, ogledalo je života Crkve. Podržava radosnu nadu da će konačno Krist pobijediti a progonjeni trijumfirati. "Nemoj se bojati muka što te čekaju: đavao će ubrzo neke između vas baciti u tamnicu da budete podvrgnuti kušnji, i trpjet ćete deset dana nevolju. Ostani vjeran do smrti i dat ću ti vijenac-život" (Otk 2,10).

Svi koji slijede Krista, bit će - na ovaj ili na onaj način - progonjeni jer "nije učenik nad učiteljem niti sluga nad gospodarom" (Iv 5,20). Kršćanin se mora sukobiti s mentalitetom svijeta prije ili kasnije. To su dva posve nespojiva shvaćanja ljudskog života, pa zato i nastaje sukob. No, oružje nije isto. Kršćanin se mora boriti mačem istine i štitom strpljivosti, a svijet se bori silom, mačem i prijevarom.

Svijet se bori da zagospodari zemljom. Za njega postoji samo ovaj život. U njega je parola: Okruni se ružama prije nego uvenu. On je za život u kojemu treba samo uživati, jesti, piti, spavati. Svijet traži dobro ime, ugled, vlast, uživanje, bogatstvo ... i to treba steći svim sredstvima.

Uz poznatih Deset Božjih zapovijedi netko je sročio i *Deset sotonskih*:

1. Vjeruj da nema đavla!
2. Ne spominji nikada Boga!
3. Svaki dan je blagdan i neradni dan!
4. Ne poštuj nikoga nego sebe samoga!
5. Ubij svakoga tko ti smeta na putu!
6. Zabava nije grijeh!
7. Sve je svačije!

8. U laži se nitko nije ugušio!

10. Najvažnije je imati novac!

Kršćanin koji živi prema Božjim zapovijedima trajni je prigovor onima iz drugoga tabora. A ti iz drugoga tabora će nastojati primijeniti ono što su primijenili Isusovi tužitelji: "Mi imamo zakon i po zakonu mora umrijeti jer se pravi sinom Božjim!" (Iv 19,7).

O progonjenima zbog kraljevstva nebeskoga jedan teolog upozorava: "Uočimo obećanje: *–Njihovo je kraljevstvo nebesko!–* Možda bismo to mogli ovako izreći: Bog je na njihovoj strani. Dakako, u smislu tzv. eshatološkog vremena! Spasenje je već ostvareno, ali nije dovršeno. Obećanje je očito i eshatološko: odnosi se na veliku budućnost, ili, najkraće rečeno, na nebo.

No, ono već sada nastaje. Nebo silazi na zemlju gdje god se ljudi otvaraju Bogu i radi Boga jedni drugima. Svakako ne valja ovaj Isusov govor shvatiti kao opijum naroda, kao da kršćani mogu odložiti svoja zalaganja za ovovremenost. Naprotiv, Sveti oci i te kako angažirano tumače Isusovih osam blaženstava" (o.Bonaventura Duda).

Progonstvo Božjih prijatelja prestat će tek kad Zmija bude umorena, jer Zmaj uvijek progona ženu i njezino potomstvo (Otk 12,17). Kristovi sljedbenici će ipak na kraju postati pobjednici i postati blaženi. Zbog toga je progonstvo za njih milost, radost i blaženi život u konačnosti. Njima i takvi- ma pripada kraljevstvo nebesko!